

Representantforslag 120 S

(2016–2017)

fra stortingsrepresentantene Janne Sjelmo Nordås, Liv Signe Navarsete og Marit Arnstad

Dokument 8:120 S (2016–2017)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Janne Sjelmo Nordås, Liv Signe Navarsete og Marit Arnstad om Kjeller flyplass

Til Stortinget

Bakgrunn

Kjellers fly- og forsvarshistoriske betydning

Kjeller flyplass er Norges eldste flyplass, etablert i 1912, og en av verdens eldste fortsatt operative flyplasser. Kjeller har Nordens største samling av flyvende veteranfly. Mye av Norges tidlige flyhistorie er knyttet til eller har funnet sted på Kjeller. I de første 20 årene av Norges flyhistorie var Kjeller landets eneste flyplass. Mye av tidlig bygningsmasse står fortsatt og er vernet. I Landsverneplanen for forsvaret omtales kulturmiljøet slik:

«Kjeller var sentral i opprettelsen og utviklingen av et eget norsk flyvåpen og har derfor stor militærhistorisk verdi. Etablisementet har en rekke bygningstyper som forteller om sentrale utbyggingsperioder. I Norge står svært få bygninger og helhetlige miljøer tilbake fra Luftforsvarets tidlige periode.

Bygningsrekken langs veien er et kjennetegn ved etablisementet som gjenspeiler dets historiske opprinnelse og utvikling. Miljøkvaliteten ligger særlig i strukturens fasade mot veien. Boligene i Gladbakkveien utgjør sammen med alléen en verneverdig helhet med arkitektonisk verdi og militærhistorisk interesse. Kjeller gård er knyttet til etableringen av flyplassen og flyskolen, og har i tillegg verneverdi i landskapsmessig og lokalhistorisk sammenheng.»

Kjeller-miljøet er altså med sin 100-årige historie det eldste kulturmiljøet i landet for ivaretagelse av gammel kunnskap om restaurering, vedlikehold og operasjoner med flygende veteranfly. Kjeller har spe-

sielt stor betydning med sin industri-, forsvars- og samferdselshistorie. Flyfabrikken på Kjeller produserte 180 fly i perioden 1913 til 1940. Det unike veteranflymiljøet på Kjeller har arbeidet i en årrekke med ivaretagelse, formidling og bruk.

Det er viktig å ta vare på og sikre vern av luftfartøy i Norge. Foreløpig kartlegging viser at det er store hull i den nasjonale luftfartshistorien. Det ble høsten 2016 igangsatt arbeid med en verneplan for luftfartøy i Norge. I dialog med de nasjonale museene skal det identifiseres objekter som må ivaretas, og som det søkes om bidrag til for ivaretagelse og bruk.

Kjeller som flyplass er foreløpig ikke verdsatt eller kartlagt som kulturminne, ei heller har flyplassen vern som reflekterer dagens kulturverdi eller kunnskap om området. Forslagsstillerne mener det er viktig at dette gjøres. Forslagsstillerne vil videre fremheve at ivaretagelsen av Kjeller bør være et nasjonalt ansvar, og at dette blant annet kan sikres gjennom innsats fra antikvariske myndigheter og Forsvarsdepartementets ansvar for sektorens kulturminner.

I Innstilling 62 S (2016–2017) uttalte en samlet utenriks- og forsvarskomiteé bl.a. følgende:

«Komiteen viser videre til at Kjeller var den første flyplassen i Norge. Flyplassen spilte også en viktig rolle under andre verdenskrig og ble utsatt for en rekke bombeangrep. Komiteen legger til grunn at Kjellers forsvarshistoriske betydning ivaretas i samarbeid med Skedsmo kommune.»

Stiftelsen Kjeller flyhistoriske kulturpark (KFK) ble stiftet i 2014. Stiftelsen er etablert av et samlet veteranflymiljø for å ta vare på det unike kulturmiljøet på og rundt Kjeller flyplass. KFK har en målsetting om vern, bruk og bedre rammebetingelser for historiske luftfartøy, noe stiftelsen mener best vil sikres gjennom etablering av et luftfartøyvernsenter på Kjeller på linje med allerede etablerte fartøyvernsen-

tre. Med støtte fra Skedsmo kommune har KFK utarbeidet en mulighetsstudie der det skisseres tre ulike hovedalternativer for et slikt senter. Senteret vil trenge en landingsbane på 1 000 meter, og det er utarbeidet et romprogram for bygg som krever ca. 3 500 kvm.

Representanten Jenny Følling fra Senterpartiet har tidligere gjennom dokument 15:649 (2016–2017) stilt forsvarsministeren spørsmål om hvordan statsråden vil sikre at Kjellers forsvars- og flyhistoriske betydning blir ivaretatt, og hvordan statsråden stiller seg til forslaget om å etablere et luftfartøyvernsenter på Kjeller. I sitt svar vektla statsråden prosessen med å avhende, omregulere og selge areal på Kjeller. Videre slo statsråden fast følgende:

«Om det eventuelt skal setjast av areal til det flyhistoriske miljøet og forsvarshistoriske føremål må dermed inngå i ein heilskap og verte avklara i den kommande prosessen for regulering. Her vil Skedsmo kommune vere den sentrale aktøren.»

Forslagsstillerne mener det er viktig å finne en god plan for utvikling av Kjeller-området i framtida, og er enige i at Skedsmo kommune er sentral i dette arbeidet. Forslagsstillerne mener imidlertid ikke det er i tråd med Stortingets føringer når statsråden holder det åpent om det eventuelt skal settes av areal til det flyhistoriske miljøet og forsvarshistoriske formål på Kjeller. Forslagsstillerne mener det i tråd med utenriks- og forsvarskomiteens føringer i forbindelse med behandlingen av Forsvarets langtidsplan må settes av nødvendig areal for ivaretagelse av Kjellers fly- og forsvarshistoriske betydning.

Småflyaktiviteten på Kjeller

Gjennom Stortingets behandling av St.prp. nr. 90 (1991–1992) om utbygging og finansiering av hovedflyplass for Oslo-området på Gardermoen ble det forutsatt at det skulle etableres en småflyplass for Oslo-området. Denne klare forutsetningen ble ikke fulgt opp, noe Senterpartiet har påpekt ved flere anledninger. I Dokument 8:21 (1996–1997) foreslo representanter fra Senterpartiet at Fornebu skulle utredes som et av alternativene for lokalisering av en småflyplass for Oslo-området, noe det ikke ble flertall for under Stortingets behandling av saken.

Gjennom nedleggingen av Fornebu flyplass og etableringen av Gardermoen som hovedflyplass for snart 20 år siden mistet småflymiljøet i Østlandsområdet disse to flyplassene for sin aktivitet. Samtidig er Rygge flyplass stengt og dens framtid uavklart, mens både Hamar og Kjeller flyplass trues av utbygging til andre formål.

Blant annet som følge av at andre alternativer har blitt borte, har småflyaktiviteten på Kjeller økt betraktelig. Per dags dato står Kjeller flyplass for ca. en

tredjedel av den totale småflyaktiviteten i Norge. Kjeller brukes i dag av Norges to største flyklubber, Nedre Romerike Flyklubb og Oslo Flyveklubb. De har hver sin flyskole som gir grunnutdanning til piloter som ønsker å gå videre og skaffe seg en karriere innen luftfart, eller til dem som bare ønsker å ha flygning som en hobby.

I tillegg til disse to flyskolene er også Luftfartsskolen etablert på Kjeller. Dette er en offentlig godkjent flyskole (ATO) som tilbyr trafikkflygerutdanning til fly- og helikoptersertifikater. Luftfartsskolen åpnet i september 2015 en ny base for flyvetrening ved småflyhavna på Kjeller, gjennom et samarbeid mellom Skandinavias to ledende flyskoler, Luftfartsskolen (LFS) og Scandinavian Aviation Academy (SAA). De siste 15 årene har disse to skolene til sammen levert majoriteten av nyutdannede piloter til de største skandinaviske flyselskapene: Norwegian, SAS, Widerøe, Sverigeflyg m.fl. I tillegg kommer nærmere ett tusen piloter til Ryanair og til en rekke andre internasjonale flyselskap.

Småflyene er et viktig og fleksibelt alternativ og supplement til det ordinære flytilbudet, og småflymiljøet er viktig for rekrutteringen til luftfartssyrkene. Dessuten bidrar småflymiljøet med innovasjon innen elektrisk luftfart og brannovervåkning samt bistand innen søk og redning. Det er en oppgave både for lokale, regionale og nasjonale politiske myndigheter å bidra til å ta vare på de flystripene og levende flymiljøene Norge har. Selv om ny teknologi medfører redusert støy fra småflyene, har likevel omfattende småflyaktivitet konsekvenser for lokalbefolkningen. Det er derfor viktig å styre hvordan aktiviteten skal utvikles.

Forslagsstillerne mener det er viktig både for Kjeller, for småflymiljøet og for den helhetlige samferdselsplanleggingen at det lages en plan for småflyaktiviteten i Norge. Som del av dette vil det være viktig å avklare Kjellers status og funksjon som småflyplass for Oslo-området i framtida.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen sikre at det i tråd med utenriks- og forsvarskomiteens føringer i forbindelse med behandlingen av Forsvarets langtidsplan (Innst. 62 S (2016–2017)) settes av nødvendig areal for ivaretagelse av Kjellers fly- og forsvarshistoriske betydning.
2. Stortinget ber regjeringen på egnet måte legge frem en plan for Stortinget for hvordan staten kan

- bidra til at de nasjonale kulturhistoriske verdiene på Kjeller blir ivaretatt.
3. Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om en varig løsning for småflytrafikken i Oslo-

området. Inntil en slik plan foreligger, må regjeringen medvirke til at minst 1 000 meter av dagens landingsbane på Kjeller består.

26. april 2017

Janne Sjelmo Nordås

Liv Signe Navarsete

Marit Arnstad

